

Gorske rožice plenijo za v šnops in na grobove

PZS in varuh gorske narave Dušan Klenovšek opozarjata na množično ropanje gorskega cvetja. Vse skupaj dobiva razsežnosti organiziranega kriminala, velikonočnici in encijan ugrozi izumrtje

TINA HORVAT

tina.horvat@slovenskenovice.si

LOVRENC PRI LISCI, BOLETI-NA PRI PONIKVI, LJUBLJANA

Že večkrat smo v Slovenskih novicah opozorili na plenjenje naših zaščitene rastlin. Nazadnje smo pred dvema tednoma razkrivali, kako lovci na zvončke v tujni kujeje izjemne zasluge s pri nas izropanimi čebulicami, po njih prihajajo celo organizirano – z letali. Prave dni pa na Planinski zvezi Slovenije (PZS) opozarjajo na organiziran kriminal pri ropanju velikonočnice in clusijevega svišča, ki jima zaradi tega grozi izumrtje. Na PZS se sprašujejo, ali bo treba že kmalu posaditi plastične nadomestke.

Ropanje je ekološki kriminal

»Pojavljajo se primeri neorganiziranega ter celo organiziranega, lahko bi ocenili načrtnega izkopavanja in odtujevanja rastlin. Tovrstno, po večini nočno ropanje cvetja in uničevanje rastišč ima že elemente ekološke kriminalitete, zato se morata s tem ukvarjati tudi inšpekcija in policija. Upamo, da bodo storilce odkrili in razkrili ter tako prispevali k ohranjanju naše prelepe narave,« je opozoril Marjan Denša, načelnik Komisije za varstvo gorske narave Planinske zveze Slovenije. Ogroženi gorski cvetlici sta prav te dni v razcvetu, kot opozarjajo varuhi narave, pa je prav to čas, ko so v največji nevarnosti, da jih

izkopljejo. Na štirih rastiščih na Boču pri Poljčanah in v Boletini pri Ponikvi cveti velikonočnica (*Pulsatilla grandis*). Krhka cvetlica velja za pravo evropsko čudo, saj v vsej južni Evropi cveti le v Sloveniji. Na Sv. Lovrencu pri Lisci pa je te dni v razcvetu prelep encijan – clusijev svišč (*Gentiana clusii*), že mnoga leta simbol slovenskih gora in planincev. Kljub temu da so rastišča teh zaščitene rastlin zaradi izkopavanja in malomarnega teptanja zaščitili z zakonom ter varovalno ograjo, tablam in celo z gorskimi stražami, se plenjenje nadaljuje.

V skalnjaku ne zraste

Prvi je pred nekaj leti na ropanje gorskega cvetja opozoril Dušan Klenovšek, strokovni svetovalec PZS, sicer pa varuh gorske narave in gorski stražar Planinskega društva Lisca Sevnica. Leta 2013 sta s kolegico, tudi varuhinjo gorske narave, po naključju odkrila blog in časopisni članek iz britanskega Telegrapha o tem, kako je nekdanji bankir postal znan lovec na rastline, pri tem se je na svojem blogu hvalil, kako hodi na prave plenilske pohode v Slovenijo in na Balkan in potem v Veliki Britaniji razpečuje zvončke, teloh, encijane, kranjske lilije in še mnoge zaščitene vrste. Seveda gre za razvpitega Toma Mitchella, ki se je po intervenciji slovenske policije preusmeril samo na zvončke in telohe. A če gre pri zvončkih za razširjen mednarodni črni

trg, so za izumrtje velikonočnice in clusijevega svišča najbolj nevarni kar domači plenilci gorskega cvetja. Kot nam razloži Klenovšek, se je na Lovrencu na pobočju Lisce že od nekdaj izkopavalo encijan: »Priljubljena žgana pijača se sicer dela iz korenin druge vrste encijana, predvsem košutnika, ki je rumene barve. A na žalost je na sliki zaradi komercialnih interesov vedno modri

encijan, zato so na Lovrencu mnogi izkopavali tega, ki je zelo redek in ima tudi veliko manjše korenine, zato je škoda še večja. Poleg tega je encijan zelo priljubljen v skalnjakih in na grobovih, vendar ljudje sploh ne vedo, da se clusijev

encijan ne pusti udomačiti in se ga ne da presajati.«

Ostalo je 60 luken

Da gre za resnično hudo plenjenje, se je izkazalo oktobra 2017, ko so na Lovrencu našli kar 60 izkopnih luken. Klenovšek pove, da je očitno šlo za zelo strokoven izkop, saj so luknje tudi temeljito prekrili, zato jih kmalu sploh ne bi odkrili.

Policijska preiskava niti do danes ni našla storilca, po vsej verjetnosti so korenine končale pri proizvajalcu grenčice encijan. Težko si je predstavljati, da bi kdo potreboval to-

liko rastlin s korenino vred za domače potrebe.

Podobno je z rastišči velikonočnice na Boču in v Boletini pri Ponikvi. »Gre za krhko

in zelo občutljivo rožo, ki je zaradi redkosti zelo privlačna za botanične navdušence. Že nekaj časa imamo občutek, da vsa Slovenija hodi gledat velikonočnico, saj so prav v tem času organizirani številni avtobusni izleti na to območje. A taka masa ljudi je za to občutljivo rastlinico lahko usodna, če pride na dan 500 ljudi, jo lahko v nekaj sekundah poteptajo in uničijo! Vsak jo hoče videti od blizu in fotografirati.« Zaradi izjemnega navala so že pred nekaj leti rastišča encijana in velikonočnice zaščitili z ograjami in opozorilnimi tablam ter organizirali žive straže, prostovoljce planinskih društev, ki so v času cvetenja stražili po rastiščih in odganjali morebitne roparje. A prav nič ne pomaga, plenjenje se nadaljuje. Klenovšku se zdi prav neverjetno, da se v teh časih takšnega ropanja nikakor ne da ustaviti. »Sam ne vem, kako bi se morali lotiti teh nepridipravov. Bi bolj zaleglo ozaveščanje ali trši prijem? Zdi se mi, da so bile včasih veliko hujše kazni, in tudi dandanes bi verjetno veliko bolj zaleglo, če bi se komu izreklo hudo kazni, da bi potem vsi videli, da se tega pač ne dela.« Povedal je še, da je Janez Rekar iz Mojstrane pred 120 leti zaradi ruvanja planik šest ur preživel v zaporu, medtem ko dandanes ni nobenega

podobnega primera.

Dušan Klenovšek (levo) opozarja, da se plenjenje nadaljuje. FOTO: BARBARA PLOŠTAJNER

Za encijanom je ostala le luknja. FOTO: DUŠAN KLENOVŠEK

Izkopana velikonočnica na Boču je primer za kriminaliste. FOTO: IVAN BOROVIK

Velikonočnica v vsej južni Evropi raste le v Sloveniji. FOTO: IVAN BOROVIK

Varuha velikonočnice na Boču FOTO: IVAN BOROVIK

Ne uničujmo naših simbolov

»Pohoditi, poškodovati ali uničiti nekaj tako lepega, kot so prelestne gorske cvetlice, je za ozaveščene planince neprimerno dejanje. Planinsko cvetje ima za slovenske planince in osrednjo planinsko organizacijo velik simboli, vzgojni, izobraževalni, ozaveščevalni in povezovalni pomen. Planinsko cvetje je v simbolih mnogih planinskih društev, clusijev svišč je simbol Komisije za varstvo gorske narave PZS,« opozarjajo na PZS.

Cvetje so obdali z ograjami.

FOTO: DUŠAN KLENOVŠEK

60

encijanov so naenkrat
izkopali na
Lovrencu.

Clusijev svišč na Lovrencu izkopavajo zaradi grenčice in za na grobove. FOTO: VINKO ŠEŠKO

